Arbeidsongeschiktheid bij kankerpatiënten

Arbeidsongeschiktheid na een eerste MOC en invaliditeit 5 jaar na een eerste MOC bij onze leden

Johan Vanoverloop

December 2024

www.solidaris.be

Solidaris

Inhoud

Onderzoeksvraag 3
Onderzochte populatie 3
Resultaten 4
Overleden 4
Persoon ten laste 4
Met pensioen 4
Arbeidsongeschiktheid 4
Invaliditeit 5
Gedeeltelijke werkhervatting 5
Bespreking 6
Bijlage 7
Chemotherapie 7
Radiotherapie 7
MOC 7

Onderzoeksvraag

Naar aanleiding van de persactie voor onze communicatiecampagne rond vermoeidheid bij kanker wenst de dienst communicatie over enkele algemene cijfers over werkhervatting na kanker te beschikken.

In een eerste stap werden enkele nuttige cijfers in de literatuur opgezocht en teruggevonden.

Volgende resultaten dienen zich aan: in de leeftijdsklasse 35 tot 54 jaar is ongeveer de helft van de mannelijke patiënten die bij de diagnose een contract hadden als loontrekkende zes maanden na de diagnose aan het werk zonder ziekte-uitkering. Een jaar na de diagnose gaat het om bijna 70% van de mannelijke patiënten. Voor vrouwelijke patiënten is zes maanden na de diagnose slechts een minderheid (30%) aan het werk zonder ziekte-uitkering. Een jaar na de diagnose gaat het om ongeveer de helft van de patiënten.

Een andere vaststelling is dat zelfs na vijf jaar nog steeds een significant aantal patiënten een ziekte-uitkering opneemt. In de leeftijdsklasse 35 tot 54 jaar gaat het zowel bij mannen als bij vrouwen om ongeveer een kwart van de patiënten.

Bovenstaande vaststellingen worden afgetoetst in onze data, voor zover mogelijk.

Daarnaast werd ook onderzocht in welke mate er bij de groep van patiënten die arbeidsongeschikt zijn er sprake is van gedeeltelijke werkhervatting.

Onderzochte populatie

Alle leden met een eerste MOC vanaf 1 januari 2018 tot en met 31 december 2020, tussen de leeftijd van 35 en 54 jaar worden geselecteerd. Aan deze leden worden de periodes van arbeidsongeschiktheid gekoppeld van 1 januari 2018 tot 30 juni 2022.

Bijkomend worden de gegevens over invaliditeit tot en met 2023 gekoppeld.

Voor de onderzoeksvraag over de gedeeltelijke werkhervatting werd gewerkt met de leden met een eerste MOC in 2021, met het statuut van arbeidsongeschiktheid en de informatie over gedeeltelijke werkhervatting in 2022.

Uitsluiting:

- Leden uit de federatie Brabant (wegens een gebrek aan snelle gegevens over arbeidsongeschiktheid).
- Leden die ten laste zijn (geen eigen titularis, dus niet werkzaam zijn) op het ogenblik van de eerste MOC.
- Leden met het ambtenarenstatuut op het ogenblik van de eerste MOC (want we beschikken niet over de gegevens van disponibiliteit).
- Leden reeds in invaliditeit op het ogenblik van de eerste MOC.
- Leden die binnen een periode van 5 jaar muteerden en geen lid meer waren.

De geselecteerde leden worden gedurende 1,5 jaar opgevolgd voor:

- Sterfte

En voor zover zij nog lid zijn bij Solidaris:

- Titularis of persoon ten laste
- (vroegtijdige) pensionering
- Arbeidsongeschiktheid 3, 6, 9 maanden na de eerste MOC
- voor zover nog niet overleden of met pensioen, in invaliditeit zijn na 5 jaar.

Er kan daarbij verder een onderscheid gemaakt worden tussen leden waarbij prestaties van chemotherapie en/of radiotherapie werden gefactureerd, tussen mannen en vrouwen, personen met zelfstandig dan wel algemeen statuut.

Resultaten

In totaal werd aan 8.276 leden gedurende de periode 1/1/2018-31/12/2020 een eerste MOC geattesteerd (exclusief dus de leden van Brabant, de leden met ambtenarenstatuut en de leden die persoon ten laste zijn).

1.402 leden (17%) daarvan waren reeds invalide op het moment dat de eerste MOC plaatsvond. Dat is een vrij grote groep, en verdere dataselectie over vroegere kankerbehandeling lijkt hier een interessante piste, maar zal door de strikte timing niet meer onderzocht worden.

De finale onderzoeksgroep bevat dus 6.871 leden, waarvan 69% vrouwen zijn.

Overleden

743 leden (11%) stierven binnen 3 jaar na de eerste MOC. Het sterftecijfer ligt hoger bij mannen (19%) dan bij vouwen (7%).

(Het sterftecijfer van de groep die reeds invalide was op het moment van de eerste MOC ligt nog een stuk hoger: voor de gehele groep bedraagt het 18%, voor mannen 29% en voor vrouwen 13%. Deze cijfers zouden kunnen wijzen dat het (deels) over kankerpatiënten gaat die na verloop van tijd hervallen, en waarbij vervolgens een nieuwe eerste MOC wordt gefactureerd).

Persoon ten laste

Eind 2023 is 3,2% van deze groep die nog niet overleden was niet meer titularis, maar wel persoon ten laste. Dit cijfer ligt hoger bij vrouwen (4,2) dan bij mannen (0,1).

Met pensioen

1% van deze groep die nog niet overleden was, had eind 2023 het statuut van gepensioneerde.

Arbeidsongeschiktheid

De exacte data van pensionering en van persoon ten laste worden werd niet mee opgevraagd bij de dataselectie.

Voor de berekening van de arbeidsongeschiktheid na een eerste MOC werd deze kleine groep uitgesloten.

De volgende resultaten werden bekomen:

arbeidsongeschiktheid	Totaal	Vrouwen	Mannen
Na 3 maanden eerste MOC	51%	50%	55%
Na 6 maanden eerste MOC	50%	48%	53%
Na 9 maanden eerste MOC	48%	47%	50%
Na 11 maanden eerste MOC	42%	41%	44%

Drie maanden na de eerste MOC is 51% van deze groep van kankerpatiënten arbeidsongeschikt. Dat cijfer daalt slechts licht tot 42% na 11 maanden.

De verschillen tussen mannen en vrouwen zijn niet zo groot.

Invaliditeit

32% van de leden met een eerste MOC in 2018 die nog niet overleden is, nog steeds titularis is en nog niet met pensioen, is na 5 jaar met invaliditeit in 2023 (een vergelijkbaar cijfer van 31% is er voor de leden met een eerste MOC in 2019).

Opnieuw zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen verwaarloosbaar.

Gedeeltelijke werkhervatting

In totaal waren er 809 leden met een eerste MOC in 2021 die arbeidsongeschiktheid werden (titularis zijnde, en die niet komen te overlijden in 2021 en 2022).

In 2022 was 18,2% daarvan opnieuw gedeeltelijk tewerkgesteld.

De mediane tijd van gedeeltelijke werkhervatting na een eerste MOC bedraagt 270 dagen (Q1: 154 dagen en Q3: 357 dagen).

Er is een verband tussen gedeeltelijke werkhervatting en leeftijd: in de jongste leeftijdsgroep (35-39 jaar) ligt het aandeel van de kankerpatiënten met gedeeltelijke werkhervatting op 22,6%. Dat aandeel daalt vervolgens naar 19,9%, 17,3% en 15,2% voor de oudere leeftijdsgroepen (40-44 jaar, 45-49 jaar en 50-54 jaar respectievelijk).

Bespreking

De datum van de diagnose is niet gekend en ook niet af te leiden uit onze data.

Als startpunt in de analyses werd daarom de datum van de eerste MOC genomen.

Dat betekent dat de diagnose van kanker in feite reeds gedaan was.

In de data zien we ook dat de arbeidsongeschiktheid reeds startte bij 65 % van deze patiënten vóór de eerste MOC.

De cijfers zijn behoorlijk hard: het gaat om een groep jonge mensen, waarvan 1 op de 9 komt te overlijden binnen de 3 jaar. Dat cijfer ligt een stuk hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Er zijn veel meer vrouwen dan mannen met een eerste MOC in de onderzochte actieve leeftijdsgroep tussen 35 en 54 jaar.

Ongeveer de helft van deze leden is arbeidsongeschikt de eerste maanden na de MOC. Dat percentage daalt gestaag tot 42% op het einde van het eerste jaar.

Na 5 jaar is ongeveer 30% van deze leden op invaliditeit.

Deze cijfers komen vrij goed overeen met wat in de literatuur werd gevonden, met uitzondering van de verschillen tussen mannen vrouwen die daar werden gevonden.

Verder is vastgesteld dat 18% van deze kankerpatiënten die arbeidsongeschikt zijn het werk gedeeltelijk hervatten. Dat cijfer ligt iets hoger bij de jongere kankerpatiënten dan bij de oudere patiënten.

Het is mogelijk om deze analyses verder op te splitsen volgens leden die chemo en/of radiotherapie hebben gekregen (dataselectie opgevraagd zoals in bijlage), tussen zelfstandigen en leden met algemeen statuut, volgens leeftijdsgroepen.

Voor de ondersteuning van de campagne is dit minder belangrijk. Misschien wel om tot een kleine studie te komen met wat meer body.

Bijlage

Chemotherapie

Patiënten die een behandeling van kanker met chemotherapie ontvingen worden geïdentificeerd aan de hand van terugbetaalde geneesmiddelen. Het betreft personen die in de loop van het referentiejaar minstens één terugbetaling ontvingen voor een geneesmiddel in ATC-klasse L01. Uitzondering: een aantal geneesmiddelen van ATC-klasse L01, die meestal worden gebruikt buiten de context van kanker, worden uitgesloten. Het betreft geneesmiddelen met cnk-code 710566, 1092857, 1174481, 1174499, 38521 en 706044.

Radiotherapie

Patiënten die een behandeling van kanker met radiotherapie ontvingen worden geïdentificeerd aan de hand van de nomenclatuurcodes in de **Lijst met codes** hieronder. Het betreft de codes die in de nomenclatuur van geneeskundige verstrekkingen vallen onder Artikel 18 §1 A.1 voor patiënten die beantwoorden aan de criteria of lijden aan een aandoening opgenomen in de categorieën 1 tot en met 8.

Nomenclatuurcodes:

444124,444146,444161,444183,444220,444264,444301,444323,444113,444135,
444150,444172,444216,444253,444290,444312,444710,444721

MOC

Patiënten met een eerste MOC worden geïdentificeerd aan de hand van de volgende nomenclatuurcodes: 350372,350383.